

custodiamus, ne quinque panes et duos pisces diaboli comedamus. Qui sunt diaboli panes et pisces, nisi septem vitia mortalia, quæ dulcia sunt in principio, sed amarissima et mortalia sunt in fine? O fratres, o fideles christiani, Christi sanguine pretioso redempti, gustate et manducate de Christi pane hordeaceo. Licet enim amarus sit et asperus in principio, dulcissimus et suavis erit in fine. Nam de turba et de familia Dei estis; Deum in fide secuti estis, fatigati estis, famelici estis, et si dimiserit vos Dominus sic, deficietis in via. Compatitur nobis Pater cœlestis, cum duxit nos ad se; Pater cœlestis cupit nos reficere, ut per viam non deficiamus: ecce facit nos discumbere, facit nos quiescere in mensa Ecclesiæ, cupit nos saturare pœnitentiâ, ut non deficiamus.

IX. Eia, eia, fratres mei, est puer unus qui habet quinque panes et duos pisces. Quis est iste puer, nisi Dei sacerdos qui omni puritate debet esse decoratus? Ipse enim habet quinque plagas Christi in canistro cordis sui: petas igitur ei quinque panes et duos pisces, quibus possis sustentari, ne deficias in via. Duo enim pisces fides et spes sunt. Pergite, fratres, ad hunc puerum; discite quomodo quinque panes frangere debeatis et duos pisces; discite quomodo frangendi, quomodo manducandi, quantum et quoties sint sumendi, ut recipi possitis in æterna tabernacula. Amen.

SERMO VI.

Quomodo Christus se abscondit et exivit de templo.
Joan. VIII, 48-59.

Sit, ut præcedentes, in appendice iste sermo, quem nobis iterum suppeditavit Bibl. Ædil. cod. x, fol. 15 b. Locus ejus post præcedentem.

SYNOPSIS.

I. Christus Samaritanus et dæmoniacus appellatus, secundum negat, non primum. II. Abscondens se Christus, nos docet mansuetudinem. III. Christi exemplum maxime pastoribus imitandum.

I. HODIE, fratres, sicut audistis, Salvator noster, « Qui » peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore ejus¹, » peccator appellatur, dæmoniacus dicitur et Samaritanus². Ambiguus enim et incertus, et Legis adversarius, calumniator et fractor sanctæ Legis dicebatur, quia Samaritani etiam sic a Judæis reputabantur. Steterat enim jam Salvator in Samaria, et mulierem habentem viros quinque ad se traxerat³. Miracula multa ibidem fecerat, et ab eisdem dilectus erat; eum (1) filium Dei esse dicebant. Ideo Judæi indignati Christum prævaricatorem Legis appellabant, dum dicunt: « Samaritanus es et dæmonium habes; » quod tamen non negavit se esse Samaritanum custodem, sed

¹ 1 Petr. II, 22. — ² Joan. VIII, 48. — ³ Id. IV.

(1) Cod. cum. Forte quem.

bene non habere dæmonium, cum ait: « Ego dæmonium non habeo¹, » sed vos habetis dæmonium, quia filii diaboli estis², non natura, sed opere. Non igitur erant Judæi amici Dei, sed inimici Dei et veritatis. Ideo dicebat Salvator: « Qui ex Deo est, verba Dei audit³; » et quæ sunt verba Dei, nisi verba veritatis? Ille enim veraciter verba Dei audit, qui auribus corporis audiendo, opere adimplet. Ipsi vero nec opere, nec aure verba Dei audire cupiebant, quia veritatem audiendo, « Tulerunt Judæi lapides, ut lapidarent eum⁴, » tanquam blasphematorem Dei. Ideo solita Judæi crudelitate ad lapides currunt, et quem intelligere non poterant, lapidare quærebant. Ideo eum (1) hoc genere mortis volebant occidere, quia videbatur eis blasphemare, attribuendo sibi verbum, quod ad Deum videbatur pertinere. Ideo Salvator benignus et humilis clausit oculos Judæorum, et abstulit eorum potentiam, « Et sic exivit de templo, et abscondit se⁵, » pergens ad desertum Ephrem (2). Abscondit igitur se Jesus, tanquam qui quidem magnus non erat, ut eos continuo terra descendente faceret absorberi. Attendant igitur Christiani, exemplum Salvatoris prospiciant, et teneant in æternum, ut dum tribulamur verbo vel facto, etiam si resistere possumus (3), iram et furorem superbientem declinemus.

III. Proponitur enim nobis hodie Salvatoris nostri bonitas et exemplum, quod imitari debemus, et Judæorum perversitas quam detestari debemus. Pastoribus (4) enim qui oves instruere debent, summe necesse est vitæ irreprehensibilitas. « Oportet talem esse irreprehensibilem, modestum, castum, benignum et mansuetum, ne ipsi dicatur: « Medice, cura te ipsum⁶. » Irreprehensibiliter ergo Pastores vivere debent, ut aperta facie dicere possint cum

¹ Joan. viii, 48. — ² Ibid. 49. — ³ Ibid. 44. — ⁴ Ibid. 47. — ⁵ Ibid. 59. — ⁶ Ibid. — ⁷ 1 Tim. iii, 2. — ⁸ Luc. iv, 23.

(1) Cod. iterum cum pro eum. — (2) Cod. scribit *Effren.* — (3) Id. possumus. — (4) Id. pastores... summe eis.

SERMO VI, QUOMODO CHRISTUS SE ABSCONDIT, ETC. 337
facie dicere possint cum Salvatore, saltem de peccatis gravioribus: « Quis ex vobis arguet me de peccato¹? » Cura ergo primum te ipsum, antequam ascendas cathedram Moysis, « Cura te ipsum exhibere operarium irreprehensibilem, recte tractantem verbum veritatis², » et opera charitatis. Verbum non recte tractat, qui, quod verbis ædificat, facto exstruere non curat. Numquid sordida manus, et luto fætido plena, lavare poterit faciem? Puritas (1) igitur vitæ et veritas doctrinæ pastori summe necessaria sunt, sine quibus regere bene non potest. Unde valde timendum est regimen eorum, qui non habent vitæ puritatem. Numquid se etiam juvare possunt? Quomodo igitur alios? Talibus etiam Pastoribus humilitas summe necessaria est. Ecce enim, fratres mei, Salvatoris nostri exemplum, qui Dei Patris gloriam quærebat, et propriam carnis voluntatem despiciebat. Ait enim Salvator: « Ego non quæro gloriam meam³; » summe est enim necessaria humilitas rectori, ut alios instruendo, non solum sit in eo doctrinæ veritas, sed etiam intentionis puritas, ut in cunctis quærat gloriam Dei. Quærat igitur pastor gloriam Dei, primo bene vivens, ut ipsum videntes bonis ornatum, et tanquam in speculum inspicientes, dicant admirantes: Ecce homo qui vere gloriam Dei quærit. Quærat ergo pastor gloriam Dei; prædicando, discurrendo gloriam Dei enarret. Tunc enim gloriose Deo gloriam tribuit. Tunc gloriam Dei summe quærit, cum circa correptionem delinquentium proficit cum Dei dilectione et odio vitiorum. Talis gloriam suam non quærit; aliter (2) velut aër corruptus corrumpit corporum sanitatem. Oportet etiam et pastorem esse mansuetum, ut verba non curet, nec vulnera timeat; sed percussus in maxillam, præbeat et (3) aliam⁴,

¹ Joan. viii, 46. — ² 2 Tim. ii, 15. — ³ Joan. viii, 50. — ⁴ Matth. v, 39.

(1) Cod. male *veritas*, et ita inferius *vitæ veritatem*. — (2) Cod. absque sensu *talisque* forte aliquid deest, verbi gratia *qui autem quærit*, etc. — (3) Cod. *sibi*, absque sensu.

primo corde et postea corpore. Mitis est enim Salvator, qui rancore vel ira non movebatur, cum dæmoniacus diceretur. Tales enim sic Salvatorem imitantes, a perfidis Christianis se (1) abscondentes, exeunt de templo corporis sui, et abscondunt se in cœlis, quoniam verba Dei audierunt, et sermonem ejus servaverunt; ideo « Mortem non gustabunt » in æternum¹, de quorum numero per gratiam faciat nos ipse Christus Filius Dei vivi. Amen.

SERMO VII.

Quomodo Christus flevit super Lazarum.

Joan. XI, 35.

Idem dicendum de hoc sermone ac de præcedentibus, cum extrahatur ex eodem cod. x, Bibl. Edil. fol. 16. Pauca dicuntur de Lazaro, et melior foret titulus, si diceretur: Quomodo Christus flevit super Jerusalem. Luc. XIX, 41-46. Locus ejus post sermonem appendicis Maurinensis xcvi.

SYNOPSIS.

I. Christus, qui flevit super Jerusalem, flet super peccatorem. II. Flevit et super Judam proditorem. III. Fletibus insistendum, ut mala Jerusalem vitentur. IV. Qui sint, quos vendentes et ementes Christus eiecit e templo. V. Mundanda corda, quæ sunt templa Spiritus sancti.

I. TRIGINTA tribus annis et amplius, fratres charissimi, Salvator noster cum hominibus conversatus est, et in terris

¹ Joan. VIII, 52.

(1) Deest *se* in cod.

visus est, non desistens cæcos illuminare, mortuos suscitare, infirmos sanare, et ad mortem jam pergens, nostra vulnera non neglexit. Dæmones expellere non pigrescit, virtutes informat, vitia extirpat, et peccatores ad misericordiam continuo revocat. Sed quia « Multi sunt vocati, et » pauci sunt electi¹; » quibus ipse dicturus est in extremis: « Vocavi et renuistis, extendi manus, et non fuit qui aspi- » ceret²; » talibus obstinatis flendo compatitur, quia « Vi- » dens civitatem flevit super illam, dicens: Si cognovisses³, » et tu flevisse. Flevit assidue, dum civitati appropinqua- » bat (1). Tunc super te (2) flet, dum tibi misereri optat; tunc super te flet, cum te videt et prospicit; tunc super te (3) flet, dum tibi appropinquare dignatur; tunc super te flet, dum te flagellat, ut corrigat. Sic enim flevit super Lazarum peccatorem mortuum; sic enim flevit super Job, ut meritis augetur patientiæ; sic flevit super Tobiam et Paulum, ut infirmiores in sanctis virtutibus persisterent; sic flevit super Mariam sororem Moysis, dum percussit eam lepra, quia de fratre suo Moyse nequiter murmuraverat; sic flet super omnes amicos, dum in præsentem eos torquet, ut ad patriam eos deducat.

II. Super Discipulum etiam flevit proditorem, quia non potuit eum corrigere, et quia noluit benedictionem, flevit super ejus æternam damnationem (4). Ideo flevit misericordiarum Pater, flevit Discipuli damnationem, flevit et longe fortius Discipuli obstinationem, quia obstinatus in malo clamavit et dixit: « Peccavi tradens sanguinem jus- » tum⁴; » cognovit peccatum, et tanquam desperatus, non confidens de Dei et Magistri misericordia, « Laqueo se sus- » pendit⁵. » Flevit ergo Dominus Discipuli damnationem, non carnis passionem, dum ait: « Tristis est anima mea

¹ Matth. XX, 16. — ² Prov. I, 24. — ³ Luc. XIX, 42. — ⁴ Matth. XXVII, 4. — ⁵ Ibid. 5.

(1) Cod. *appropinquat*. — (2) Cod. *enim*. — (3) Cod. *enim*. — (4) Cod. *super eum æterna damnatione*.

» usque ad mortem¹. » Hoc est quod fleuit, hoc est quod usque ad mortem doluit. Flere dignatur (1) super te Christus in mundo, ut et tu rideas in futuro Flere ergo, fratres, non desistamus in præsenti, ut rideamus cum Christo in futuro; « Melius est enim ira quam risus², » et « Ire ad domum luctus, quam ad domum convivii³. » Sed dicet quis: Numquid Dominus facere non (2) poterat, quod tantum ac talem Discipulum non amitteret? Ex quo enim tantum eum fleuit, tantum super eum doluit, toties in cœna Christus prædixit (3): « Qui intingit mecum⁴, » et « Quod facis, fac citius⁵? » Videtur enim quod non potuerit eum revocare a malo. Numquid et ipse non Deus est? Numquid non omnia potest? Numquid omnia bona non vult? O fratres mei, omnia bona vult, et nullam malum fieri permittit, nisi ex illo malo optimum prosequatur bonum, licet nobis absconditum sit, sed Deo soli cognitum. Omnia enim potest, sed contra voluntatem tuam te salvum facere non potest. Ecce in cœlo sedet, qui suo exemplo flere nos admonet.

III. Si igitur ad ipsum pervenire volumus, dum licet, lacrymis insistamus; quia cor nostrum siccum est, nisi lacrymis ipsum irrigemus. O civitas Christi sanguine dedicata, emitte lacrymas cordis et corporis. Ecce « Salvator tibi veniens, » sedens mansuetus super asinam⁶, » flere non desinit, et, si cognosceres quæ ventura sunt in te, forsitan doleres et fleres super te, eo quod « Venient dies in te, et circumdabunt te inimici tui vallo, et ad terram prosternent te; » eo quod non cognoveris tempus visitationis tuæ⁷. Factum hoc audivimus a Romanis principibus, eo quod non remansit lapis super lapidem. Facta est igitur subversio urbis, sicut vere prophetavit. Timendum valde est et tremendum in illa subversione designatum esse periculum mentis nos-

¹ Matth. xxvi, 38. — ² Eccle. vii, 4. — ³ Ibid. 3. — ⁴ Matth. xxvi, 23. — ⁵ Joan. xiii, 27. — ⁶ Matth. xxi, 5. — ⁷ Luc. xix, 43.

(1) Cod. male *dedignatur*. — (2) Deest vox *non* in cod. qui semper tollit negationem post *numquid*; et sic deinceps. — (3) Cod. *sibi dixit*.

træ et civitatis nostræ Jerusalem, quod male (1) viventibus iniquitas ac obstinatio parit. Sed quomodo, fratres, cavendum est, nisi ut peccata cognitione curentur, et confessione aboleantur? Voluntas enim nostra amaritudine pœnitentiæ suffocanda est. Amarus est enim gustus antidoti, sed salutare valde et vitale est, quod est faucibus insuave (2); et amaritudo in poculo displicibilis, sed restituenda per amaritudinem salus placet. Aspera est enim pœnitentiæ castigatio, sed levis efficitur, si modus culpæ et pœnæ inferni attendatur.

IV. Quod si facere volueris, o peccator, ingredietur in te Salvator, quia « Ingressus civitatem, intravit templum, » id est, cor fidelium, et cœpit ejicere vendentes et ementes¹, id est, vitia venalia, quæ adhuc in ipso remanserant peccatore. Ingressus igitur Dominus civitatem, non ad forum tendit, non ad amicos primo divertit, non ad potum recurrit, non ad crapulas refugit; sed (3) regnum Dei primo quærit, ut nobis formam sanctæ religionis et exemplum exhibeat in æternum: vendentes et ementes de templo Dominus expellere festinat, quod tamen licitum erat emere et vendere in templo. Sed quid faciet Salvator de illis hypocritis, qui animas suas in templo quotidie vendere festinant? Tales sunt omnes illi qui Simoniam exercent (4) in templo, in confessione, vel in sacramento, dicentes se potestatem Dei habere, ubi nullam forsitan habent; tales sunt etiam, qui sacramenta donant et largiuntur pecunia præparata. Tales sunt omnes illi qui populo unum dicunt et aliud faciunt; tales sunt de templo expellendi, ne adulteria ibidem committant; tales pejores Judæis omnino credimus, fratres, quoniam Judæis, quæ apta (5) pro sacrificio erant, vendere bonum erat; sed populis Christianis prohibetur omnino.

¹ Luc. xix, 45.

(1) Cod. *malis*. — (2) Id. *suave*. — (3) Id. *sed ad*. — (4) Deest in cod. vox *exercent*. — (5) Cod. *acta*.

V. Sumus ergo, fratres, templum Dei. Consideremus quod tunc Dominus ad nos intrat, quando suæ inspirationi obedientiam adhibemus. Tunc enim vendentes et ementes ejicit, quando pravas et sordidas cogitationes, quibus vita æterna amittitur, et pœna et mors sine fine comparatur, misericordia sua abstergit, et mens quæ prius fuerat fossa laironum et vitiorum, mutatione dexteræ Excelsi, fit claustrum virtutum. Itaque, fratres, ecce jam Salvator advenit. Itaque munda templum tuum; colloca in ipsum misericordiam et veritatem oratione et lectione. Assiduis his cibis convalescit spiritus; ipse alitur cibus; ipse victor efficitur. Fructus ergo doctrinæ Dei est memoria peccatorum, pœnæ inferni, et mortis. Christi passio et desiderium æternæ gloriæ de memoria fidelium nunquam debent senescere, nunquam recedere; sed quando recessisse hæc cognoverimus, fratres, dicamus lamentantes: « Servi inutiles sumus¹. » Quod avertat Deus, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat in sæcula sæculorum. Amen.

¹ Luc. XVII, 10.

SERMO VIII.

De Verbis Apostoli: *Estote imitatorès Dei, sicut filii charissimi, et ambulate in dilectione, sicut et Christus dilexit nos, et tradidit semetipsum oblationem et hostiam Deo in odorem suavitatis; (Ephes. v, 1, 2), sive quomodo debeamus Deum imitari.*

Sermo iste, qui utiliter perlegetur, non videtur sancto Augustino tribuendus, cujus tamen nomen habet præfixum in cod. x, Bibl. Ædil., fol. 20, unde extrahitur, tum quia codex ille dubitandi graves præbet ansas, ut supra diximus, tum quia scribendi genus differt ab Augustini stylo, tum quia evidens est opus superioris loquentis ad monachos, non episcopi loquentis ad populum. Hinc ponatur in appendice post sermonem appendicis Maurinensis cx.

SYNOPSIS.

I. Dei filii, Deum imitari debemus. II. Hunc imitatur, ambulando in dilectione. III. Dilectio duplex, Dei et proximi. IV. Primus ambulantium gradus est poenitentia, quæ non utilis est, nisi injurias condonantibus. V. Secundus est, vitare peccata, quod maxime fit per dilectionem. VI. Detractio maxime est dilectioni infensa. VII. Duo omnia perturbant, lingua et voluptas. VIII. Conclusio.

I. ADMONET nos Apostolus, fratres, ut sicut filii Dei (1) estis, a tanto Patre non separemini. Ille enim filius dignus (1) Deest, vox *Dei* in cod.